



Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

13.05.2022

Vår ref:

2022/4953

Deres dato:

Deres ref:

Alle kommunen i Troms og Finnmark

Saksbehandler, innvalgstelefon

Marianne Winther Riise, 77642042

Orientering om RNB 2022 og Kommuneproposisjonen 2023

Statsforvalteren viser til Prop. 110 S (2021-2022) Kommuneproposisjonen 2023 og Prop. 115 S (2021- 2022) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2022, lagt frem 12. mai 2022.

Vi ønsker med dette å gi en kortfattet oversikt over de viktigste momentene i det økonomiske opplegget for kommunene for 2022 og 2023.

Sammendrag

- **Kommuneøkonomien styrkes i revidert nasjonalbudsjett for 2022 med 4,1 mrd. kroner**
Økningen kommer som følge av oppjustering av skatteanslaget.
- **Det er ikke bevilget nye midler for første halvår 2022 som skal kompensere for virkninger av kronapandemien (utover midler til TISK-beredskap og vaksinasjon).**
Departementet vil gjøre en ny vurdering av kompensasjonen for 2022 etter at arbeidsgruppen har avlagt sin rapport om kommunenes koronautgifter første halvår 2022.
- **Departementet informerer i proposisjonen om innretning på pilotordningen for bygdevekstavtaler.** Målgruppen er de minst sentrale distriktskommunene i Finnmark samt ett fylke til.
- **For 2023 legges det opp til en realvekst i kommunenes frie inntekter på mellom 1,8 og 2,3 mrd. kroner.**
- **Skjønnsrammen til kommunene foreslås redusert med 50 mill. kroner i 2023.**
- **Tilleggskompensasjon for enkelte mindre kommuner med spesielt høye utgifter til ressurskrevende tjenester styrkes med 25 mill. kroner i 2023, til totalt 80 mill. kroner.**



1. Revidert nasjonalbudsjett 2022

Koronapandemien

Samlet for 2020 og 2021 er kommunesektoren kompensert med 30 mrd. kroner.

I april 2020 ble det nedsatt en arbeidsgruppe med medlemmer fra staten, kommunesektoren og KS for å gi faglige vurderinger av de økonomiske konsekvensene som koronautbruddet har hatt for kommunesektoren. Arbeidsgruppen avga 31. mars 2022 en rapport med anslag over de økonomiske konsekvensene av pandemien for kommunesektoren i 2021. Deres konklusjon er at når en ser 2020 og 2021 under ett, er kommunene samlet kompensert ut over de anslåtte virkningene av pandemien.

Arbeidsgruppen skal levere en rapport om første halvår 2022 innen 1. september 2022. For 2022 er det hittil bevilget om lag 550 mill. kroner til kommunene for utgifter til vaksinasjon. I tillegg er det i RNB foreslått at kommunene kompenseres med 200 mill. kroner for TISK-beredskap i andre halvår 2022 (departementet har ikke fordelt disse 200 mill. kroner ennå).

På bakgrunn av arbeidsgruppens rapport pr. 1. september vil departementet vurdere behovet for eventuelle endringer i kompensasjonen for første halvår 2022. Eventuelle tilleggsmidler vil da ikke komme før i desember 2022.

Kommunesektorens inntekter 2022

Kommuneøkonomien vil i 2022 styrkes med 4,1 mrd. kroner etter saldert budsjett

	RNB 2022 (mrd. kroner)
Skatteanslag	21
Trekk rammetilskudd pga. økt skatteinngang	-11,5
Oppjustering av lønns- og prisvekst (deflator) for 2022	-5,4
Effekt frie inntekter 2022	4,1

Skatteanslaget er oppjustert reelt med 15,6 mrd. kroner for kommunesektoren. Dette er en netto effekt av økte anslag på skatt og inntekt på formue med 21 mrd. kroner og redusert anslag for inntekstveksten på 5,4 mrd. kroner som følge av oppjustert deflator (lønns- og prisvekst).

Av de ekstraordinære skatteinntektene kommer ca. 14 mrd. kroner fra ekstraordinære skatteinntekter fra utbytte. For å unngå at den samlede offentlige pengebruken blir for høy i lys av den økonomiske situasjonen, foreslår regjeringen at 11,5 mrd. kroner av disse merinntektene skal tilfalle staten.

Trekket til staten på 11,5 mrd. kroner fordeler seg med 9,1 mrd. kroner i kommunenes rammetilskudd, og 2,4 mrd. kroner i fylkeskommunenes rammetilskudd. For å redusere fordelingsvirkningene (slik at det omfordeles fra skattesterke til skattesvake kommuner), foreslår



regjeringen at trekket på 9,1 mrd. kroner fordeles 25 prosent etter innbyggertall, og 75 prosent etter anslått merinntekt i 2022 justert for inntektsutjevningen.

Kommunesektoren får da beholde 2,5 av 14 mrd. kroner som engangsinntekt i 2022, fordelt med 2,3 mrd. kroner til kommunene og 0,2 mrd. kroner til fylkeskommunene. Resten av veksten på 1,6 mrd. kroner er annen skattevekst som videreføres.

Kommunal deflator

Kommunal deflator for 2022 anslås nå til 3,7 prosent, oppjustert fra 2,5 prosent i saldert budsjett 2022. Isolert sett trekker dette inntektsveksten ned med 5,4 mrd. kroner.

	Statsbudsjettet 2022	RNB 2022	Økt anslag
Kommunal deflator	2,5 %	3,7 %	1,2 %

Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i RNB 2022:

Beredskap for testing i kommunene

Et sentralt element i regjeringens beredskapsplan for pandemihåndteringen er at testing, isolering, smittesporing og karantene (TISK) raskt kan reetableres. TISK har vist seg som et målrettet og viktig virkemiddel for å kontrollere smittespredning og håndtere pandemien. Rask og effektiv oppskalering av TISK vil kunne redusere behovet for å ta i bruk mer inngripende tiltak i møte med en ny smittebølge. En forutsetning for at TISK-tiltakene raskt kan skaleres opp er at kommunene opprettholder beredskap for testing og at det legges planer for hvordan kapasiteten raskt kan skaleres opp. Kommunene bør opprettholde beredskap for testing av 1 pst. av befolkningen per uke med PCR.

For å kompensere kommunene for utgiftene knyttet til denne beredskapen i andre halvår 2022, foreslås det å øke bevilgningen på kap. 571, post 60 med 200 mill. kroner. (Departementet vil komme tilbake med fordeling av midlene)

Rhesusimmunisering i svangerskapskontroll

I takstforhandlingene med Legeforeningen 2021 ble det avtalt å opprette en takst for rhesusimmunisering. Dette er en oppgave som er flyttet fra spesialisthelsetjenesten til fastlegene og jordmødrene i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Endringen ble iverksatt 1. september 2021 og ble fulgt opp i Prop. 20 S (2021–2022), jf. Innst. 83 S (2021–2022).

Som følge av endringen økes bevilgningen på kap. 571, post 60 med 1,1 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon på kap. 732, post 76.

Kompensasjon til kommunesektoren for kostnader til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger

Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 571, post 60 med 8 mill. kroner for å dekke en tredjedel av veksten i kostnadene til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2022. Forslaget er en oppfølging av endringer i forskrift om standarder og nasjonale e-helseløsninger som pålegger



kommuner og regionale helseforetak å betale for kostnadene til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger.

Forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger

Det foreslås å overføre 5,2 mill. kroner fra rammetilskuddet til kommunene til kap. 740, post 01 HelseDirektoratet. Bakgrunnen for dette er at kommunesektoren i statsbudsjettet for 2022 ble kompensert for kostnader til forvaltning og drift av enkelte tjenester på helsenorge.no som det senere er avklart at HelseDirektoratet skal faktureres for. Det gjelder tjenester som frikort, valg behandlingssted, kunnskapsinnhold om helse og rettigheter, bytte fastlege og verktøy for mestring og folkehelse på helsenorge.no.

Andre saker:

Innretning på pilotordning for bygdevekstavtaler

Det er i 2022 allerede bevilget 10,0 mill. kroner til en pilotordning for bygdevekstavtaler, ref. Prop 1 S Tillegg 1 (2021-2022). Ordningen er treårig.

Målet for ordningen skal være å bidra til bosetting, tilgang på kompetent arbeidskraft og fremtidsrettet næringsutvikling i de minst sentrale deler av Distrikts-Norge.

Målgruppen er de minst sentrale distriktskommunene i Finnmark samt ett fylke til.

Kommunene som skal søke om tilskudd må:

- ha sentralitet 6. Kommuner i sentralitet 4 og 5 kan også delta ved et samarbeid med kommuner i sentralitet 6. På søknadstidspunkt skal det som et minimum foreligge en avtale mellom kommunene med politisk forankring i alle deltakende kommunestyrer.
- vise til dokumenterte utfordringer som demografisk ubalanse, sårbarhet i næringsstruktur mv.
- identifisere hva de ønsker å samarbeide med staten om
- ha eller forplikte seg til å lage oppdatert kommuneplan før avtaleinngåelse med staten

Det oppfordres til samarbeid mellom kommuner.

I piloten vil områder i to fylker tildeles tilskudd etter utlysning, med mål om å inngå bygdevekstavtaler dersom forhandlingene leder frem. Det legges vekt på:

- hvor stor betydning innsatsen kan ha for bosetting, rekruttering av arbeidskraft og fremtidsrettet næringsutvikling,
- hvor viktig innsatsen vil være for den generelle samfunnsutviklingen lokalt,
- hvor nærliggende resultatene kan være i tid,
- gjennomføringsevne i deltakerkommunene, og
- i hvilken grad søknaden adresserer tverrsektorielle utfordringer

Midlene kan brukes til å:

- understøtte ulike deler av prosessen før inngåelse av eventuell bygdevekstavtale
- oppdatere kommuneplan dersom en oppdatert plan ikke foreligger
- gjennomføre konkrete tiltak etter inngåelse av bygdevekstavtale. Dette kan inkludere finansiering av personell dedikert til utvikling og oppfølging av avtalen, men det gis ikke tilskudd til drift av kommunale tjenester. Det vil ikke stilles krav til kommunal medfinansiering.



Kommunal- og distriktsdepartementet vil følge opp pilotenes resultater, og legger opp til dialog med pilotene om dette. Departementet vil jobbe videre med utforming av ordningen og ved behov komme tilbake med eventuelle justeringer i Prop. 1 S (2022–2023).

Oversikt over sentralitetsindeks og klasse for kommunene i Finnmark:

Kommune	Indeks 2020	Klasse
Alta	709	04
Vardø	509	06
Vadsø	632	05
Hammerfest	676	04
Guovdageaidnu-Kautokeino	481	06
Loppa	368	06
Hasvik	351	06
Måsøy	402	06
Nordkapp	533	06
Porsanger-Porsángu-Porsanki	539	06
Karášjohka-Karasjok	565	05
Lebesby	435	06
Gamvik	408	06
Berlevåg	432	06
Deatnu-Tana	484	06
Unjárga-Nesseby	471	06
Båtsfjord	543	06
Sør-Varanger	630	05

Nærmere informasjon om sentralitetsindeksen finner du her: [Sentralitetsindeksen - SSB](#)

Ukraina – økt skjønnstilskudd til vertskommuner som har vesentlige utgifter til ukrainske flyktninger i mottaksfasen

Kommunene er i utgangspunktet kompensert for kostnader ved mottak og bosetting gjennom ulike tilskudd, først og fremst vertskommunetilskuddet og integreringstilskuddet. Utgifter, hovedsakelig innenfor helse- og barnevernsområdet, kan likevel variere betydelig mellom vertskommuner.

I forbindelse med behandlingen av Prop. 78 S, hvor det ble lagt fram forslag om økte bevilgninger i statsbudsjettet for 2022 som følge av krigen i Ukraina, ble det vedtatt å øke skjønnstilskuddet med 170 mill. kroner for å fordele til vertskommuner som har vesentlige utgifter til ukrainske flyktninger i mottaksfasen som ikke blir dekket av vertskommunetilskuddet.

Departementet vil sende oppdragsbrev til Statsforvalterne. Det vil sannsynligvis bli en ordning der kommunene skal søke om midler via Statsforvalteren. Nærmere informasjon om søknadsfrister og kriterier vil bli sendt kommunene fra Statsforvalteren straks dette er klart.

Tiltak for å motvirke negative konsekvenser av pandemien i skoler og barnehager

Det foreslås 75 mill. kroner som et tilskudd som tildeles kommuner, fylkeskommuner og private skoler. Midlene skal gå til områder som har hatt strenge smitteverntiltak over tid, og til målrettede



tiltak for å motvirke negative konsekvenser av pandemien i skoler og barnehager. Forskning peker på at smitteverntiltakene har bidratt til å forsterke eksisterende forskjeller i skolen, og at sårbare barn og elever har fått det vanskeligere. Koronakommisjonen anbefaler å rette tiltak mot de hardest rammede barna og ungdommene.

Midlene gis over Kunnskapsdepartementets budsjett, kap 226 post 21.

Krisesentre

Krisesentrene tar imot utsatte for vold i nære relasjoner og personer som er utsatt for menneskehandel. For å bistå i forbindelse med den økte tilstrømmingen av flyktninger, legges det opp til å ta i bruk krisesentrenes kompetanse på å ivareta og snakke med personer i krise.

Det foreslås på dette grunnlag å øke bevilgningen med 16,3 mill. kroner midlertidig i 2022 til krisesentrene i følgende vertskommuner: **Alta**, Arendal, Bergen, Bodø, Bærum, Drammen, **Hammerfest**, Kristiansand, Lillehammer, Lillestrøm, Molde, Moss, Narvik, Oslo, Sarpsborg, **Senja**, Stavanger, **Tromsø**, Trondheim, Tønsberg, Ålesund og Ås.

Midlene gis og Barne- og familiedepartementets budsjett, kap. 840 post 70.

2. Det økonomiske opplegget for 2023

Inntektsrammene for 2023

Det legges opp til en realvekst i frie inntekter på mellom 1,8 og 2,3 mrd. kroner i kommunesektoren (kommuner og fylkeskommuner) for 2023. For kommunene er veksten anslått til mellom 1,2 og 1,5 mrd. kroner. Veksten er beregnet fra antatt inntektsnivå i RNB. Det er ikke lagt inn noen bindinger på disse midlene.

Demografikostandene anslås å øke med 1,9 mrd. kroner i 2023, og av dette skal 1,4 mrd. kroner finansieres av de frie inntektene, hvorav 0,9 mrd. kr fordelt på kommunene og 0,6 mrd. kr fordelt på fylkeskommunene.

Det er anslått nullvekst i pensjonskostnadene, utover lønnsvekst i 2023. Det knyttes imidlertid stor usikkerhet til dette anslaget. I departementets anslag er det blant annet tatt hensyn til endret reguleringsmetode av løpende pensjoner og endringer i folketrygden. Videre er det i anslaget lagt til grunn at kommunesektoren fordeler bruken av frigjorte reserver over en periode på syv år. Dette ble varslet i Prop. 192 S (2020-2021) *Kommuneproposisjonen 2022*. Departementet opplyser at de vil opplyse nærmere om de økonomiske forutsetningene for beregning av pensjonskostnadene i rundskriv til alle kommuner og fylkeskommuner.

Samlet vil handlingsrommet til kommunesektoren øke med mellom 0,4 og 0,9 mrd. kroner. Kommunenes handlingsrom forventes å øke med mellom 0,3 og 0,6 mrd. kr, og for fylkeskommunene anslås det en økning på mellom 0 - 0,2 mrd. kroner.

(Tall i mrd. Kr)	Kommunene	Fylkeskommunene	Kommunesektoren
Realvekst i frie inntekter	1,2 - 1,5	0,6 - 0,8	1,8 - 2,3
Økt demografikostnad	0,9	0,6	1,4
Økt handlingsrom	0,3 - 0,6	0 - 0,2	0,4 - 0,9



Inntektsveksten som er varslet i kommuneproposisjonen er regnet ut fra anslått inntektsnivå i 2022 i revidert nasjonalbudsjett 2022, med fratrekk for ekstraordinære og midlertidige skatteinntekter anslått til 14 mrd. kroner (ref. vår omtale i pkt. 1 om RNB).

Ressurskrevende tjenester - tilleggskompensasjon

Tilleggskompensasjonen for kommuner med færre enn 3 200 innbyggere videreføres og styrkes med 25 mill. kroner til 80 mill. kroner. Dette finansieres med trekk i innbyggertilskuddet.

Kriteriene er uendret og gjelder kommuner som:

- har færre enn 3 200 innbyggere
- har høye utgifter til ressurskrevende tjenester per innbygger
- har gjennomsnittlige skatteinntekter de siste tre årene som er lavere enn 120 pst. av landsgjennomsnittet

Kommunene som tilfredsstillter kriteriene får dekket 80 % av sine egenandeler over en terskelverdi. Terskelverdien opplyses i statsbudsjettet i oktober.

3. Skjønnsstilskudd til kommunene

Skjønnsrammen som statsforvalterne fordeler til kommunene i 2023 reduseres med 50 millioner kroner til 800 millioner. 40 millioner overføres til innbyggertilskuddet som fordeles etter faste kriterier og 10 millioner brukes for å styrke prosjektskjønnsporten som disponeres av departementet.

Basisrammen til kommunene er redusert med totalt 341 mill. kroner fra 2017 til og med 2022. Reduksjonen er foretatt i fylkene med de høyeste rammene i kroner per innbygger blant annet Troms og Finnmark. Det tas sikte på en ytterligere utjevning i 2023.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har evaluert sin lokale modell for fordeling av basisskjønn og gjennomført en prosess for forbedring av modellen i samarbeid med kommunene/KS. Forslag til ny modell har vært på høring i kommunen med frist 13. mai. Statsforvalteren justerer modellen og iverksetter den fra og med skjønsmiddelfordelingen for 2023.

4. Inntektssystemet

I mai 2020 ble det nedsatt et offentlig utvalg som skal foreta en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene, og legge fram forslag til utforming av systemet. Utvalget skal levere sin utredning, i form av en NOU til departementet, i løpet av august 2022.

Det legges opp til at utvalgets NOU sendes på høring høsten 2022.



Regjeringen tar sikte på å legge fram forslag til nytt inntektssystem for kommunene i kommuneproposisjonen for 2024, våren 2023.

Statsforvalteren står til rådighet dersom det skulle være behov for ytterligere informasjon om det økonomiske opplegget for 2022 og 2023.

Med hilsen

Per Elvestad (e.f.)
fungerende avdelingsdirektør

Marianne Winther Riise
seniorrådgiver kommuneøkonomi

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kontaktpersoner hos Statsforvalteren:

Espen Larsen: 789 50306, espen.larsen@statsforvalteren.no

Gøril Toresen: 776 42088, gotor@statsforvalteren.no

Marianne Winther Riise: 776 42042. fmtrmwr@statsforvalteren.no